

SPRÅKGRANSKNING

Elin Herrmann

VÄRDEFULLA SYNPUNKTER PÅ INNEHÅLLET

*Torbjörn Andersson, Oskar Anderzén, Jonas Cederquist,
Linda Haapala, Svante Haggren, Lars Hammarén,
Eberhard Herrmann, Elin Herrmann, Camilla Kempe,
Anthonia Larsson, Kristin Nyström, Filip Paepke,
Karl-Erik Perhans, Jan Stattin, Tor-Leif Strindberg,
Jesper Väckmyr, Rebecka Wagersten, Lisa Sjöström Wallin,
Tilda Wiklund, Pablo Wiking-Faria
och Mogårdskolans elever*

Capensis förlag AB

Falköping

www.capensis.se

e-postadress: info@capensis.se

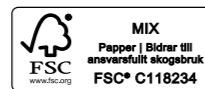
© 2022 Limnea utbildning AB och
författarna

ISBN-13:978-91-85887-25-5

Första upplagan 2022

Första tryckningen 2022

Tryck: GPS Group, Österrike

Redaktör och grafik:

Jan Wiklund

Teckningar:

Henry Stähle och Amanda W Zimonyi

Framsida:

Bilder från sidorna 32, 55, 117 och 146

Boken är skyddad av upphovsrättslagen.

TILL ELEVER, VÅRDNADSHAVARE OCH LÄRARE

Kunskaper i de samhällsorienterande ämnena är viktiga för att förstå världen vi lever i idag och för att vi tillsammans ska kunna forma vår gemensamma framtid.

SO-undervisningen i grundskolan ska ge eleverna förutsättningar att utveckla flera olika kunskaper och förmågor. Vår förhoppning är att våra tre årskursböcker *SO 4*, *SO 5* och *SO 6* ska hjälpa eleverna att göra det.

Capensis tre principer vid läromedelsproduktion

Capensis har tre principer för läromedel - att konkretisera det centrala innehållet, att ha en tydlig struktur och att göra ämnet enkelt att förstå.

1. Att konkretisera det centrala innehållet

Enligt kursplanen ska undervisningen behandla det som står i centralt innehåll. Vår ambition med de tre årskursböckerna är därför att konkretisera det centrala innehållet för respektive ämne.

2. Att ha en tydlig struktur

Böckernas kapitel är strukturerade efter punkterna i det centrala innehållet för respektive kurs. Namngivningen av kapitlen är nästintill identisk med hur punkterna i de centrala innehållen är formulerade. Det gör det enkelt att se vilket område som behandlas.

På sidorna 4-5 finns alla punkterna i de centrala innehållen för mellanstadiet *SO*. Där går det att se hur de fördelas i de olika årskurserna.

3. Att göra enkelt att förstå

I boken används ett begränsat antal nya begrepp, vilket gör det enklare för eleverna att i ett första skede se olika sammanhang. De nya begreppen används återkommande i brödtext, bildtext och grafik. I slutet av varje kapitel finns dessutom en lista med de viktigaste begreppen förklarade ytterligare en gång.

Övningsbok

Till varje årskursbok finns en övningsbok. I den ges möjlighet att repetera och fördjupa årskursbokens innehåll och ställas inför komplexa frågeställningar. Här finns även diagnoser som hjälper elever och lärare att bedöma kunskapsutvecklingen.

Lycka till önskar författarna!

23 maj 2022

Innehållet i årskursböckerna *SO 4*, *SO 5* och *SO 6* är samma som i stadieböckerna *Ge 4-6*, *Hi 4-6*, *Re 4-6* och *Sh 4-6*. Klicka er fram till stadieböckerna om ni vill se hur ämnesinnehållet presenteras. På nästa uppslag här i pdf:en finns fördelningen av det centrala innehållet i årskursböckerna.

GEOGRAFI	HISTORIA
<ul style="list-style-type: none"> Namn och läge på geografiska objekt i Sverige, Europa [...]. Ett urval av hav, sjöar, floder, berg, öknar, regioner, länder och städer. Jordens naturresurser, till exempel vatten, odlingsmark, skogar och mineraler. Var på jorden olika naturresurser finns och hur människors användning av resurserna påverkar landskapet och människans livsmiljöer. 	<ul style="list-style-type: none"> Nordens kulturmöten med andra delar av världen genom vikingars resor och medeltidens handelssystem. Statsbildning och kristendomens etablerande i Norden samt konsekvenser av dessa förändringar. Likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män under tidsperioden. Vad historiska källor är, till exempel arkeologiska fynd, texter, muntliga berättelser och digitalt material, och hur de kan användas för att ge kunskaper om det förflutna. Historiebruk kopplat till tidsperioden, till exempel hur vikingar framställs i populärkulturen.
<ul style="list-style-type: none"> Namn och läge på geografiska objekt i [...] världen. Ett urval av hav, sjöar, floder, berg, öknar, regioner, länder och städer. Digitala och analoga kartor och deras uppbyggnad med gradnät, färger, symboler och skala. Topografiska och tematiska kartor. Klimat- och vegetationszoner samt på vilka sätt klimatet påverkar människans livsmiljöer. 	<ul style="list-style-type: none"> Kampen om den politiska makten i Norden. Reformationen och framväxten av en stark kungamakt i Sverige. Uppror och motstånd mot kungamakten. Det svenska Östersjöväldet. Orsaker till dess uppkomst och upplösning samt konsekvenser för människor runt Östersjön. Likheter och skillnader i levnadsvillkor mellan olika grupper i ståndssamhället. Vad historiska källor från tidsperioden, till exempel brev, dagböcker och kartor, kan berätta om det förflutna. Historiebruk kopplat till tidsperioden, till exempel i gatunamn, minnesmärken och reklam.
<ul style="list-style-type: none"> Introduktion till jordens endogena och exogena processer, samt hur dessa formar och förändrar landskapet. Utmärkande drag för några natur- och kulturlandskap i Sverige, Europa och världen. Fältstudier för att undersöka natur- och kulturlandskap. Hur val och prioriteringar på individ- och samhällsnivå kan påverka miljön och främja hållbar utveckling. Några grundläggande orsaker till och konsekvenser av fattigdom och ohälsa, till exempel bristande tillgång till utbildning, hälsovård och vatten. Arbete för att förbättra människors levnadsvillkor, till exempel genom Förenta Nationerna (FN). Beskrivningar och enkla analyser av platser och regioner med hjälp av kartor och andra geografiska källor, metoder, verktyg och begrepp. 	<ul style="list-style-type: none"> Nya maktförhållanden i Sverige och mellan länder i Norden. Jordbrukets omvandling och den stora folkökningen samt översiktligt om den tidiga industrialiseringen i Sverige. Olika konsekvenser av detta för barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor. Olika orsaker till och konsekvenser av emigrationen från Sverige. Vad historiska källor från tidsperioden, till exempel kyrkböcker, fotografier och domstolsprotokoll, kan berätta om det förflutna. Historiebruk kopplat till tidsperioden, till exempel hur historiska händelser och aktörer framställs i böcker och på museer.

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

SAMHÄLLSKUNSKAP	RELIGIONSKUNSKAP
<ul style="list-style-type: none"> Sociala roller och normer i olika sammanhang, till exempel inom familjen och i vänskapsrelationer. Könroller, jämställdhet och sexualitet. Sociala skyddsnät för barn i olika livssituationer, i skolan och i samhället. De mänskliga rättigheterna och deras betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Principen om likabehandling, inklusive skydd mot diskriminering. De nationella minoriteterna judar, romer, urfolket samerna, sverigefinnar och tornedalingar: kultur, historia och rättigheter. 	<ul style="list-style-type: none"> Religionens betydelse i människors liv och människors olika sätt att uttrycka sin religiositet. Ritualer och religiöst motiverade levnadsregler samt heliga platser och rum i kristendom, [...] och judendom. Centrala tankegångar med koppling till ritualer, levnadsregler och heliga platser inom kristendom, [...] och judendom, till exempel som de uttrycks i berättelser i Bibeln och andra religiösa urkunder.
<ul style="list-style-type: none"> Privatekonomi och relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion. Det offentligas ekonomi. Vad skatter är och vad kommuner, regioner och stat använder skattemedel till. Exempel på skilda ekonomiska och sociala villkor för barn, i Sverige och i olika delar av världen. Samhällets behov av lagstiftning samt några olika lagar och påföljder. Kriminalitet och möjliga konsekvenser för individ och samhälle. Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas. Hur individer och grupper kan påverka beslut, genom att rösta i allmänna val och till exempel genom elevråd i skolan eller genom att skapa opinion i sociala medier. 	<ul style="list-style-type: none"> Ritualer och religiöst motiverade levnadsregler samt heliga platser och rum i [...] islam [...]. Centrala tankegångar med koppling till ritualer, levnadsregler och heliga platser inom [...] islam [...], till exempel som de uttrycks i berättelser i [...] religiösa urkunder. Några huvuddrag inom hinduism och buddhism. Kristendomens betydelse för värderingar och kultur i det svenska samhället förr och nu. Samtal om och reflektion över vardagliga moraliska frågor utifrån elevernas egna argument och olika religiösa tolkningar. Sådana frågor kan till exempel handla om ansvar, utanförskap, kränkningar, jämställdhet och sexualitet.
<ul style="list-style-type: none"> Riksdagen och regeringen och deras olika uppdrag. Politiska val och partier i Sverige. Skiljelinjer i några aktuella politiska frågor. Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare och granskare av samhällets makthavare samt som underhållare. Hur digitala och andra medier kan användas ansvarsfullt utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter. Aktuella samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa. Hur budskap, avsändare och syfte kan urskiljas och granskas med ett källkritiskt förhållningssätt i såväl digitala medier som i andra typer av källor som rör samhällsfrågor. 	<ul style="list-style-type: none"> Begreppen religion och livsåskådning. Hur religioner framställs och representeras på olika sätt i media och i andra sammanhang och hur det kan påverka människors bilder av sig själva och andra. Människors religiösa och livsåskådningsmässiga tillhörigheter i Sverige i dag samt hur detta har förändrats över tid. Samtal om och reflektion över livsfrågor utifrån elevernas egna tankar och olika religiösa tolkningar. Sådana frågor kan till exempel handla om vad som är viktigt i livet och olika föreställningar om vad som händer efter döden. Likheter och skillnader mellan och inom några religioner.

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6